

Written by ГОРДІЄНКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА, аспірант кафедри господарського права та процесу ННІ права Університету державної фіскальної служби України (м.Ірпінь)
Thursday, 03 October 2019 18:36

Актуальність проблеми зумовлена тим, що відсутність уніфікованої системи нормативно-правового регулювання у сфері відновлювальних джерел енергії (далі – ВДЕ) – є причиною неефективної реалізації та розбудови енергетичної політики держави. Тому розвиток господарської діяльності пов'язаної із генерацією енергії з відновлювальних джерел, потребує запровадження ефективного механізму правового регулювання, який усуне прогалини в чинному законодавстві та забезпечить привабливі умови здійснення господарської діяльності в Україні у майбутньому. З огляду на це, метою дослідження є вивчення актуальних проблем правового регулювання, що стосуються діяльності у сфері ВДЕ, а також розробка пропозицій щодо законодавчого врегулювання цієї сфери.

Різні аспекти правового регулювання у сфері ВДЕ в Україні досліджувались такими вченими, як М.С. Пиняк, І.А. Васильєв, М.М. Кузьміна, А.В. Башун, В.В. Бушуєв, проте комплексної розробки проблем правового регулювання так і не було здійснено. Як стверджує М.М. Кузьміна [1], законодавство у сфері ВДЕ можна поділити на дві великі групи:

1. Загальне (спрямоване на регулювання ринку в цілому);
2. Спеціальне (стосується певних об'єктів чи відносин на ринку). Спеціальне законодавство, що регулює діяльність у сфері ВДЕ є найменш врегульованим. Звичайно, це пов'язано з відсутністю спеціальних законів, які б регулювали конкретний вид генерації електроенергії з ВДЕ (наприклад, «Про сонячну енергетику», «Про вітроенергетику» тощо), що значно звужує спеціальні права суб'єктів ВДЕ та не деталізує окремі аспекти їх діяльності без посилання до загального законодавства у сфері ВДЕ, а також до численних несистематизованих постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП).

НКРЕКП, виступає в якості Регулятора [2], який є постійно діючим незалежним державним колегіальним органом, метою діяльності якого є державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Зокрема, НКРЕКП здійснює державне регулювання шляхом нормативно-правового регулювання.

З цього приводу неможливо не погодитися з М. О. Герасименко [3], яка зазначає, що непослідовність державних рішень стосовно регулювання сектора ВДЕ може зробити національну економіку високо ризиковою та інвестиційно непривабливою.

Так, Конституційним Судом України (далі – КС України) було прийнято рішення щодо закону «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», низка положень якого визнана неконституційними [4]. Створення і функціонування Регулятора, який за своїм функціональним призначенням, сферою діяльності та повноваженнями має ознаки центрального органу виконавчої влади, але не підпорядковується Кабінету Міністрів України, суперечить Основному закону.

Враховуючи зазначене, посилаючись на ухвалені рішення, Акціонерне товариство «Нікопольський завод феросплавів» для забезпечення свого позову проти НКРЕКП подав клопотання до Окружного адміністративного суду Києва про призупинення дії рішення НКРЕКП [5], яким було встановлено тариф для Державного підприємства «НЕК «Укренерго» (далі – НЕК «Укренерго») на передачу електроенергії на друге півріччя 2019 року.

Written by ГОРДІЄНКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА, аспірант кафедри господарського права та процесу ННІ права Університету державної фіскальної служби України (м.Ірпінь)
Thursday, 03 October 2019 18:36

У результаті позову, суд призупинив дію постанов №954 та №955 НКРЕКП, якими встановлювалися тарифи для НЕК «Укренерго» на передачу електроенергії та послуги диспетчерського управління. Відповідно, НЕК «Укренерго» не може придбати електроенергію для компенсації технологічних втрат в мережах та не може компенсувати різницю між ринковим і «зеленим» тарифом Державному підприємству «Гарантований покупець» (далі – Гарантований покупець).

До 1 липня Державне підприємство «Енергоринок», яке вже не працює у новій моделі ринку електроенергії, щокварталу сплачувало кошти виробникам ВДЕ. Із запуском нового ринку за електроенергію «зеленим» повинне платити Гарантований покупець, що отримує гроші від НЕК «Укренерго».

Відповідно, рішення заблокувало компенсацію тарифу для виробників «зеленої» енергетики, а Гарантований покупець не може повністю розраховуватися з виробниками ВДЕ за вироблену електричну енергію.

У зв'язку з цим, після початку роботи нового ринку електроенергії – 1 липня 2019 року – НЕК «Укренерго» жодного разу не розрахувався з Гарантованим покупцем, який зобов'язаний купувати електричну енергію у виробників, яким, зокрема, встановлено «зелений» тариф, тобто у виробників енергії з ВДЕ.

Невиконання НЕК «Укренерго» своїх зобов'язань щодо оплати авансових платежів Гарантованому покупцю та блокування тарифу призвело до дефіциту фінансування витрат компанії у розмірі 2,4 млрд грн лише за липень 2019 року. При подальшій відсутності джерел фінансування, у зв'язку із призупинення дії постанов НКРЕКП, в НЕК «Укренерго» будуть накопичуватись боргові зобов'язання перед учасниками ринку, що призведе до фінансової неспроможності, які у свою чергу відображаються на фінансовому стані й інших учасників ринку, в першу чергу генерації – виробників електроенергії з ВДЕ, що в результаті може призвести до дестабілізації роботи енергосистеми в цілому.

Отже, розвиток та становлення галузі відновлюваної енергетики – це довготривалий процес, який потребує цілеспрямованої державної підтримки. Незважаючи на розгалужену законодавчу базу, наявні нормативно-правові акти заклали лише фундамент для розвитку використання ВДЕ і носять переважно фрагментарний і декларативний характер. Саме закони мають стати основою правового регулювання енергетичних відносин. Недотримання державних гарантій щодо сплати «зеленого» тарифу створює нестабільні умови для ведення бізнесу у галузі відновлюваної енергетики на території України.

Список використаних джерел: 1. Кузьміна М.М. Систематизація законодавства у сфері відновлювальної енергетики. *Економічна теорія та право* : електрон.

наук. фахове вид. 2016. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2016_2_27 (дата звернення: 30.09.2019).

2. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг: Закон від 22.09.2016 № 1540-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19> (дата звернення: 30.09.2019).

3. Герасименко М.О., Серебренников Б.С. Аналіз державної політики стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел в Україні за допомогою механізму «зеленого тарифу» // Зб. наук. пр. НТУ України «КПІ ім. І. Сікорського» «Актуальні

Written by ГОРДІЄНКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА, аспірант кафедри господарського права та процесу ННІ права Університету державної фіскальної служби України (м.Ірпінь)
Thursday, 03 October 2019 18:36

проблеми економіки та управління». 2016. № 10. URL:

http://ape.fmm.kpi.ua/article/download/66988/pdf_31 (дата звернення: 30.09.2019).

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України...: Рішення від 13.06.2019 № 5-р/2019 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-19> (дата звернення: 30.09.2019).

5. Ухвала Окружного адміністративного суду міста Києва з питань забезпечення позову 25.07.2019 №83298515 по справі № 640/13543/19 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83298515> (дата звернення: 30.09.2019). {jcomments on}